

Planveileder

Sola
kommune

En veileder
gjennom det
kommunale
plansystemet og
for utarbeidelsen
av en plan.

Innhold

Vi lager en planveileder fordi	4
Veilederen skal	4
Det kommunale plansystemet	5
Kommuneplanen	5
Kommuneplanens samfunnsdel	5
Kommuneplanens arealdel	5
Temaplaner og kommunedelplaner	5
Handlings- og økonomiplanen	5
Årsrapporten	5
Kommunal planstrategi	5
Revidering eller rullering	6
Plantypene vi bruker	7
Målhierarki i kommunens planer	8

Vi lager en planveileder fordi

- kommunen skal arbeide effektivt og dra i samme retning. Planveilederen skal vise sammenhengen mellom kommuneplanen, handlings- og økonomiplan og øvrige planer.

Veilederen gir klarer retningslinjer for hvilke planer som blir utarbeidet for ulike situasjoner av kommunens virksomhet og er svar på Forvaltningsrevisjonens revisjon av arbeidet med plansaker i Sola kommune (2018). Her har vi løftet blikket og viser hvordan planene henger sammen med hverandre.

Veilederen skal

- medføre at vi lager færre planer
- bedre bestillingskompetansen vår slik at både administrativt og politisk nivå blir bedre kjent med hvilke planer de kan bestille ut fra hvilke utfordringer de vil løse.
- styrke leservennligheten og oppfølgingen av en plan. Derfor inneholder den planbegreper og hvordan vi bruker dem.
- styrke kommuneplanen som styringsverktøy ved at planer som utarbeides må vise til hvordan de bidrar til å realisere kommuneplanen.

Foto: Elisabeth Tønnessen

Det kommunale plansystemet

Det er viktig at vi har et styringssystem som ivaretar både oppgavene og det administrative og politiske samspillet. Styringen av Sola kommune skjer gjennom politisk vedtatte reglement, planer og strategier, der noen plantyper er formelle og knyttet direkte til plan- og bygningsloven, mens andre strategier, temaplaner og handlingsplaner ikke er det. bedre bestillingskompetansen vår slik at både administrativt og politisk nivå blir bedre kjent med hvilke planer de kan bestille ut fra hvilke utfordringer de vil løse.

Kommuneplanen

er kommunens overordnede styringsverktøy. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel, hvor samfunnsdelen har en nøkkelrolle i det kommunale styringssystemet.

Kommuneplanens samfunnsdel

legger føringer for den kommunale aktiviteten ved å peke ut mål og retning for utvikling av kommunen som samfunn og organisasjon. Samfunnsdelen angår dermed alle tjenesteområdene og dets tilhørende virksomheter og tjenester. Den vedtas tidlig i kommunestyreperioden slik at den kan fungere som politisk styringsdokument i resten av perioden. For å få til det utarbeides samfunnsdel og arealdel i to separate prosesser.

Kommuneplanens arealdel

viser sammenhengen mellom retning og mål for utvikling (samfunnsdelen) og behov for vern, utbygging og fremtidig arealbruk. Arealdelen inneholder bestemmelser om hvilke prinsipper og forutsetninger som skal legges til grunn for den mer detaljerte arealplanleggingen. I tillegg er arealdelen et sentralt verktøy for å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel. I motsetning til samfunnsdelen er arealdelen juridisk bindende.

Temaplaner og kommunedelplaner

er plan-nivået for en strategisk utdypning av retningen og målene gitt i kommuneplanen, i tillegg til at planene her kan ha definerte mål og/eller tiltak.

Handlings- og økonomiplanen

I denne inngår både kommuneplanens handlingsdel, fireårig økonomiplan og årsbudsjett i ett og samme plandokument. Handlingsdelen viser kommunens prioriteringer av ressurser, planleggings- og samarbeidsoppgaver og konkrete tiltak innenfor kommunens økonomiske rammer.

Årsrapporten

gir et helhetlig bilde av kommunens aktiviteter gjennom året, i tillegg til en grundig analyse av det økonomiske resultatet.

Kommunal planstrategi

er det første leddet i kommunens langsiktige samfunnsplanlegging. Planstrategien revideres hvert fjerde år, og vedtas senest ett år etter konstituering av nytt kommunestyre.

Planstrategien drøfter utviklingstrekkene i kommunen som samfunn og organisasjon, og skal avklare behovet for revisjon av kommuneplanen. I tillegg bør planstrategien vurdere kommunens behov for planer i den kommende kommunestyreperioden. Denne vurderingen vil inneholde behovet for å slå sammen eller ta ut noen planer, eventuelt utarbeide nye planer på tema som ikke er godt nok beskrevet i kommuneplanens samfunnsdel.

Dersom det er åpenbart at kommuneplanen skal revideres eller rulleres slås arbeidet med planstrategien sammen med oppstart av kommuneplanarbeidet. Planprogram for samfunnsdelen inngår da i planstrategien, og gir mulighet for å lansere ny politikk eller mål som skal legges til grunn for arbeidet med samfunnsdelen.

Dersom arealdelen også skal revideres eller rulleres gjennomføres dette som en egen prosess slik at den kan bygge på føringer fra samfunnsdelen eller arbeidet med denne.

Revidering eller rulling

Når det er behov for å oppdatere eksisterende planer brukes begrepene rullere eller revidere en plan. I hovedtrekk kan forskjellen på dette defineres slik:

Rullere, oppdatering av planen i forhold til dagens kunnskap og supplering innenfor eksisterende rammer.

Revidering, se på hele/deler av planen, herunder mål og prioriteringer.

Plantypene vi bruker

I Sola kommune skal vi forholde oss til tre plantyper når vi lager planer på samfunnstema. Et tydelig planhierarki skal vise sammenhengen mellom de ulike planene, og ha klart definerte plantyper: Strategier, temaplaner, handlingsplaner. Bruk av tematiske kommunedelplaner forbeholdes juridisk bindende arealplaner. For samfunnstema brukes plantypen temaplan.

Strategi

er definert som **hva** som skal gjøres for å nå mål, ikke **hvordan** (tiltak). En strategi er mer overordnet enn temaplan fordi det ikke utvikles tiltak i strategien.

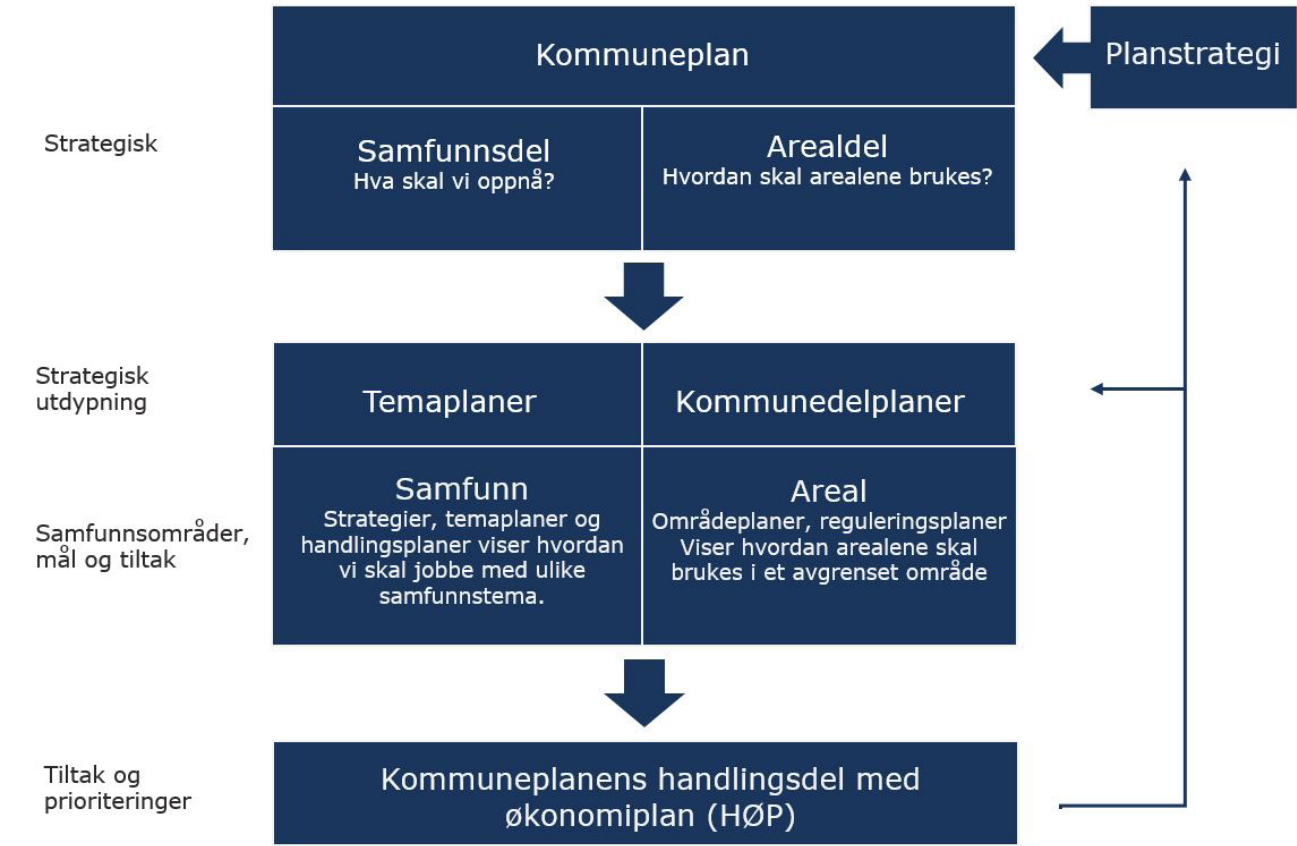
Temaplan

er det mest omfattende planverktøyet og utvikler både mål og tiltak, og kan ha strategier. Det kan være glidende overganger mellom satsningsområde og hovedmål, men generelt angir satsingsområder mer retning enn det for eksempel hovedmål gjør. Brukes når det er behov for tjenestekområde overskridende planer. For eksempel skolebruksplan, kulturminneplan og klima og miljøplan.

Handlingsplan

er en plan med bare tiltak som følger opp vedtatt strategi og andre politiske vedtak. Handlingsplaner skal rullere jevnlig, og gjerne hvert år.

Alle planene skal synliggjøre hvordan de bidrar til å nå målene i kommuneplanens samfunnsdel og være tydelig på funksjonen sin: Skal de gi strategisk retning eller konkrete tiltak for gjennomføring? De ulike plantypene må brukes bevisst og konsekvent. Plan-dokumentene bør være korte slik at de lett kan revideres dersom det kommer nye føringer i kommuneplanens samfunnsdel.

Figuren over viser de viktigste elementene i styringssystemet.

Målhierarki i kommunens planer

1. Mål

Mål angir ønsket resultat og kan oversettes til: Hva ønsker vi å oppnå?

Gjennom å formulere mål klargjør en hva en ønsker å oppnå med planen eller strategien.

Gode målformuleringer er S.M.A.R.T.E.

- **Spesifikke**
- **Motiverende**
- **Ambisiøse**
- **Relevante**
- **Tidsbestemte**
- **Enkle**

2. Strategi

En strategi er veien kommunen skal gå for å nå et mål. Hvert mål kan lede til flere strategier.

Strategi kan omsettes til: **Hva må til for å nå målene?**

Strategier skal være realistiske med hensyn til finansiering, ansvarsforhold, oppfølgingsansvar, mulige konflikter etc.

kommunens overordnede styringsverktøy. Kommuneplanen består av en samfunnsdel og en arealdel, hvor samfunnsdelen har en nøkkelrolle i det kommunale styringssystemet.

3. Tiltak

Tiltak er konkrete aktiviteter som må utføres for å nå målet. Hver strategi kan munne ut i flere tiltak. Tiltakene skal formuleres slik at man lett kan rapportere på om de er utført eller ikke. **Hvordan skal vi gjøre det?**

Formuler tiltakene på en slik måte at du kan svare ja eller nei på om tiltaket er utført eller ikke.

Sola
kommune